

MEMO

Arutelu pärast uuringu “Virumaa pärimuskultuuri toetustmeetme mõju” esitlus 14.01.2026 Rakveres, Lääne-Virumaal

Uuringu esitluse järgselt tutvuti gruppides väljakutsete teemaploki lahendusettepanekute ja ideedega ning arutati omavahel, millised ettepanekutest tunduvad kasulikud ja tehtavad, kes neid peaksid ellu viima ja millest alustada. Välja võis pakkuda ka omapoolseid lahendusi. Seejärel esitles iga rühm lühidalt oma mõtteid ja ettepanekuid. Kuna mitmed pärimuskultuuri edendamise teemad on omavahel põimunud ja tõstasid erinevates gruppides, siis ei pruugi olla vaid selle konkreetse grupi teemaplokiga seotud mõtteid.

Grupp nr 1 – eestvedajate hoidmine, koostöö arendamine

Selle grupi arutelu keskendus eestvedajate läbipõlemise vältimisele, koostööle haridusasutustega ja ressurssidele, kuid tõdeti, et sulnist lahendust ei ole, et kõik hakkab tööle: „Kõik sõltub meist endist“

- **Sädeinimeste väsimine ja tugi:** tõdeti, et külaseltside eestvedajad alustavad sageli suure hurraaga, kuid väsivad umbes kolme aastaga ära, sest teised eeldavad, et tema korraldab kõike. Rõhutati, et sädeinimene ei peaks tegutsema üksinda ega olema tingimata ise projektkirjutaja – tal on vaja leida endale "sõbrad" ja meeskond. Sädeinimene vajab motivatsiooni hoidmiseks toetust, muidu ta väsib.
- **Tunnustus ja tasu:** märgiti, et kuigi tunnustamine ("pai") on oluline, on ka raha tähtis – ainult tunnustamisest ei piisa. Toodi välja, et kui palgad on madalad, siis noored valdkonda ei tule.
- **Koostöö ja haridus:** koostööd (KOV, haridus, kultuur, kogukond) peeti kõige olulisemaks teguriks. Hariduse osas tunti muret, et õpetajad ise ei oska pärimust edasi

anda. Leiti, et on vaja lahendust, kuidas koolid jõuaksid muuseumide juurde nii, et programmid oleksid elulised ja kaasavad, mitte vaid teoreetilised. Pakuti välja vajadus inimese järele, kes aitaks õpetajatel siduda muuseumitunnid konkreetse õppekava sisuga, panna kirja, mida külaskäik muuseumisse hõlmab.

- **Kõik algab kodust:** kõike ei saa siiski ainult haridussüsteemi kaela panna, üldised hoiakud ja arvamused, mida ühiskonnas väärtustatakse, tulevad ikkagi eelkõige kodust.
- **Praktilised lahendused:** pakuti välja idee, et igas kohas võiksid olla näiteks kangasteljed, et säästa raha transpordilt, või luua seltsimajadesse väikesed pärimust tutvustavad nurgad. Samuti märgiti, et lahendused sõltuvad inimestest endist: "**Kus viga näed laita, seal tule ja aita!**" ja kõike ei saa panna vaid haridussüsteemi õlule, väärtushinnangud saavad alguse kodust.

Grupp nr 2 – noorte huvi kasvatamine

Selle grupi arutelu keskendus varajasele kaasamisele, õpetajate koolitamisele ja vajadusele süsteemse toe järele:

- **Varajane algus lasteaias:** leiti, et pärimusega tuleb alustada juba lasteaiaast. Toodi positiivne näide Viru Pillaritest ehk Kunda rannas toimunud Lääne-Virumaa lasteaedade folklooripeost, mille algatasid lasteaiaõpetajad ning mille tulemusena tantsis üle 400 lasteaialapse rahvatantsu/laulumänge ning nõ jätkus mudilaste kaasamisega Virumaa tantsupeole.
- **Rahastus ja organiseerimine:** räägiti vajadusest tagada Viru Pillarite (või sarnase algatuse) jätkusuutlikkus, kus juhendajate tasu võiks tulla läbi Virumaa pärimuskultuuri toetuse ja taotlejaks võiks olla Viru Instituut. Üksi tehes väsitakse ära, vaja on projektijuhte ja tuge (nt VIROLi ja ainesektsioonide kaudu): „**Üksinda ei tee mitte midagi.**“
- **Õpetajate koolitamine:** rõhutati vajalikkust õpetajaid koolitada, nt luua mudel, kus professionaalid koolitavad õpetajaid, kes omakorda õpetavad lapsi. Tõdeti, et õpetajad ise sageli ei oska pärimust edasi anda, mistõttu on koolitamine kriitilise tähtsusega,.

- **Takistused juhtkonna tasandil:** suure probleemina toodi välja, et osad asutuste juhid ei luba õpetajaid õppepäevadele. Seetõttu on vaja teha teavitustööd juhtide seas, et nad mõistaksid vajadust lasta õpetajatel osaleda pärimuskultuuri koolitustel.
- **Inspiratsioon ja laiem mõju:** samuti märgiti, et sellised üritused nagu Viru Pillar tekitavad vajaduse ka muude oskuste järele – näiteks oli vaja kõikidele üritusel osalevatele lastele lasta ömmelda rahvarõivaid.

Grupp nr 3 – üleüldine pärimuse edendamine

Selle grupi arutelu keskendus pärimuse teadvustamisele argielus, praktilistele oskustele, julgeolekule ning valdkonna rahastamise süsteemsetele muutustele:

- **Pärimuse teadvustamine ja nimetamine:** leiti, et pärimus on tegelikult igapäevane ja iseenesestmõistetav, kuid seda ei nimetata piisavalt sageli pärimuseks: „Me teeme need asjad ära, õpetame küll, aga me ei ütle, et see on pärimus.“ Tehti ettepanek tegevusi (nt laulumänge) läbi viies rõhutada lastele: "See on pärimus", et nad teadvustaksid tegevuse kultuurilist tausta.
- **Vanema põlvkonna ressurss:** soovitati kaasata vanaemasid ja vanemaealisi, nt tasuta lugusid rääkima (vanemaealised kui "kasutamata ressurss"). Leiti, et see on kasulik mõlemapoolsele: kuulajatele hariv ning rääkijatele vaimse ja füüsilise tervise seisukohalt ülikasulik.
- **Pärimus kui julgeolek ja eluks vajalikud oskused:** pärimust seostati tugevalt julgeoleku ja kogukonna liitmisega. Tunti muret praktiliste oskuste hääbumise pärast: kas noorem põlvkond oskab lõket teha, loodusest abi leida või asju parandada (nt soki nõelumine). Pakuti välja idee korraldada parandusfestivale (nagu Viljandis) või töötubasid.
- **Juhtide ja otsustajate harimine:** rõhutati, et koolijuhid ja õpetajad ei pruugi pärimuse väärtust mõista enne, kui nad pole seda ise kogenud. Toodi näide, et nt koolidirektor võiks nt ise ühe pärimustantsi ära õppida – isiklik kogemus aitab neil mõista, miks on vaja lapsi muuseumisse või pärimusüritustele viia.
- **Sädeinimeste hoidmine ja tasustamine:**
 - **Läbipõlemise oht:** arutleti, kuidas hoida eestvedajaid väsimast. Sädeinimesel võib tekkida tõrge ka teiste kaasamise osas, sest tasu ei ole piisav. Tunnustamine ja

ANTROPOLOOGIA
KESKUS

EESTI
RAHVAKULTUURI
KESKUS

tänamine on olulised, tänu nendele saab pärimus ka rohkem kõlapinda, kuid sellest üksi ei piisa. Toodi välja ka idee teha Virumaa sädeinimeste oma pidu. Samas leiti, et sädeinimesed peavad ka uuesti edasi liikuma, sest uute mõtetega inimesi on vaja.

◦ **Rahastusmudel:** tunti muret projektipõhisuse pärast ning toodi välja kitsaskoht, et osade toetuste eeskirja järgi ei tohi olla projektikirjutaja ja teenuse pakkuja sama: "**Lähen otsin kellegi, kes on nõus selle projekti kirjutada**". (PS! Virumaa pärimuskultuuri toetusmeetmel on see kusjuures lubatud.) Käidi välja idee luua "käsitöölise palk" või muu rahvakultuuri alaga seotud palk, mis toimiks sarnaselt kirjaniku palgaga, et tagada valdkonna tegijatele stabiilsus. Rõhutati, et kui me ise tegijatena oma valdkonda ei väärtusta, siis valdkond edasi ei kesta.